AYRIK NESNE ZAMİRLERİ (MANSÛB MUNFASIL ZAMİRLER)

ضمائر النصب المنفصلة

Ayrık nesne zamirleri (mansûb munfasıl zamirler) nasb durumunda olan bir ismin yerine kullanılan zamirlerdir. Bu zamirler, bitişik nesne zamirlerinin (mansûb muttasıl zamirler) başına *iyyâ* (إيّا) ön eki getirilmiş hâlidir. Aşağıdaki tabloda bu zamirleri inceleyelim.

Çoğul (Cemi')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
إيّاهُمْ Onları, onlara	إيّاهُما O ikisini, o ikisine	إيّاه Onu, ona	Gâib
إيّاهُنّ Onları, onlara	إيّاهُما O ikisini, o ikisine	إيّاها Onu, ona	Gâibe
إيّاكُمْ Sizleri, sizlere	إيّاكُمَا Siz ikinizi, siz ikinize	إيّاكَ Seni, sana	Muhâtab
إيّاكُنَّ Sizleri, sizlere	إيّاكُمَا Siz ikinizi, siz ikinize	إيّاكِ Seni, sana	Muhâtaba
إيّانا Bizi, bize		إيّايَ Beni, bana	Mutekellim

Örnek: (Allah Ali'yi bana bağışladı) .وَهَبَنِي اللّٰهُ عَلِيًّا

Bu cümlede iki mef'ûlun bih vardır. Birisi fiile bitişik nesne zamiri olan *mutekellim yâ'sı* (ي), diğeri ise Ali (عَلِيًّا)'dir. Ali'nin yerine zamir kullanmak istersek, bu zamir ayrık nesne zamiri (إيّاهُ) olmak zorundadır. Çünkü fiile bitişik bir nesne zamiri vardır, fiile ikinci bir nesne zamirinin bitişmesi çok nadirdir. Dolayısıyla cümle şöyle olacaktır: .وَهَبَنِي اللّٰهُ إيّاهُ – Allah onu bana bağışladı.

"Allah" lafzını "mubteda" yaparak başa alırsak, o zaman cümle şöyle olacaktır:

.اللّٰهُ وَهَبَنِي إيّاهُ

Ayrık nesne zamirleri cümle başında kullanıldığı zaman vurguyu üzerine çekip *yalnız, ancak* anlamı da kazanırlar.

Şimdi örnek cümlelerle bunları daha iyi kavrayalım.

.نَعْبُدُكَ يا ربِّي (Sana ibadet ederiz yâ Rabbi.)

Bu cümlede mef'ûlun bih olan bitişik nesne zamiri (كَ)'yi fiilin sonundan alıp ayrık nesne zamiri halinde cümle başında kullandığımızda, cümle (إيّاكَ نَعْبُدُ يا ربِّي) biçimini alır ve anlamı da "Yalnızca sana ibadet ederiz yâ Rabbi" şekline dönüşür. Şimdiye değin öğrenmiş olduğumuz bilgiler çerçevesinde "Yalnız sana ibadet ederiz - إيّاكَ نَعْبُدُ" cümlesinin i'râbını yapabiliriz:

إيّاك : Öne geçmiş (mukaddem) mef'ûlun bih, mahallen mansûb, çünkü zamir (ayrık nesne zamiri).
نَعْبُدُ : Muzâri fiil, birinci şahıs, çoğul, fâ'ili gizli zamir (نَحْنُ).

وَهَبَنِي اللهُ إيّاهُمْ. (Allah onları bana bağışladı.)

وَهَبَنِي : وَهَبَ , Mâzî fiil, üçüncü şahıs, tekil, eril; ن , kaynaştırma nûn'u veya fiilin sonundaki fetha harekesini korumaya yaradığı için koruyucu nûn (*nûn-u vikâye*); ي , mef'ûlun bih, mahallen mansûb, çünkü zamir (bitişik nesne zamiri).
اللهُ : Fâ'il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
إيّاهُمْ : Mef'ûlun bih, mahallen mansûb, çünkü zamir (ayrık nesne zamiri).

إيّاكَ مَدَحَ الوَزِيرُ فِي المُؤْتَمَرِ. (Bakan konferansta yalnız seni övdü.)

إيّاكَ : Öne geçmiş (mukaddem) mef'ûlun bih, mahallen mansûb, çünkü zamir (ayrık nesne zamiri).
مَدَحَ : Mazî fiil, üçüncü şahıs, tekil, eril.
الوَزِيرُ : Fâ'il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
فِي : Harf-i cer
المُؤْتَمَرِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada mansûb munfasıl zamirleri tanıma

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

إيّاها نَظَرَ المُعَلِّمُ.

سَأَلْتُهُ العَفْوَ.

إيّاهم سَأَلْتُ عن الحقيقة.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Fatiha suresi 5. ayette bulunan mansûb munfasıl zamirleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça zamirlerden oluşan cümleler oluşturup bu zamirlerin ne türde olduklarını arkadaşlarınızla paylaşınız.